Litteratur.

»Danmarks fauna.»

A. C. JENSEN-HAARUP. Tæger. 300 sid. Pris (h.) 4: 50.

A. KLÖCKER. Sommerfugle III. Natsommerfugle II. Del. 201 sid. Pris (h.) 4: —.

Ytterligare tvenne entomologiska band ha nu utkommit af »Danmarks fauna», förut omnämnd i denna tidskrift.

JENSEN-HAARUP's »Tæger» skola säkerligen äfven af Sveriges entomologer hälsas hjärtligt välkomna. Specialisterna ha ju alltid sina dyrköpta specialverk; men för de entomologer, som icke helt och hållet försvurit sig åt någon specialitet, framför allt för »plein air»-entomologerna, som nära ett otidsenligt och svårtillfredsställdt begär att, så långt möjligt är, lära känna hela den brokiga och skiftande insektvärld, som myllrar i skog och mark, för den, för oss äro dessa smärre och populära hjälpredor af otroligt värde. Icke minst ha nog skinnbaggarna lockat oss till närmare bekantskap. Genom J.-H:s »Tæger» är denna bekantskap lätt förmedlad. Det är sant, vi har ju i vår tidskrift REUTER's utmärkta »Hemiptera Heteroptera» och WALLENGREN's »Revision af släktet Corisa», men den senare är ju för yngre entomologer ej lätt tillgänglig, och den förra blef ju tyvärr aldrig fullbordad. Och i fråga om Miriderna (Capsiderna) ha vi varit hänvisade till REUTER's svåråtkomliga och ganska svårhandterliga »Hemiptera Gymnocerata Scandinaviæ» af år 1875. JENSEN-HAARUP's arbete är innehållsrikt — såväl i beskrifningar som ekologiska notiser — men ändå öfversiktligt och klart, det är lätt att komma till rätta med äfven för amatörer på området, och de 171 af förf. tecknade bilderna, mest helfigurer, äro, så vidt undertecknad förstår och kunnat kontrollera, verkliga små mästerverk i prydlighet och pregnans.

KLÖCKER's »Sommerfugle» äro redan våra gamla vänner. De två första små vackra banden ha vi nu flera år haft glädje af, vi ha rekommenderat dem åt våra vänner, och vi ha såsom be-

löning och uppmuntran satt dem i händerna på våra yngsta och mest lofvande entomologämnen. Den nu utkomna 3:dje delen behandlar noktuiderna. Visserligen är det icke särskildt tacksamt att fotografiskt återgifva dessas matta och orediga färgteckning, men dels är ju denna afbildningsmetod den enda användbara för ett fullt naturtroget återgifvande af de viktiga teckningselementen, dels äro för den ofta rätt vanskliga bestämningen af noktuiderna absolut korrekta bilder mer än annars af behofvet påkallande. På 28 taflor återgifvas samtliga danska arter; dessutom är arbetet försedt med ett flertal för bestämningen viktiga detaljfigurer i texten jämte en del reproduktioner af de Haverhorstska afbildningarna; inalles 360 bilder. I öfrigt hänvisas till omnämnandet af de två första delarna i denna tidskrifts årgång 1911, sid. 103. *E. W—n.*

Norsk insektfaunistik.

J. Sparre Schneider. Maalselvens insektfauna. 1. Coleoptera (Avslutning) Tromsø Mus. Aarsh. 33, 1912.

J. Sparre Schneider. Til Dovres Lepidopterfauna. Tromsö Mus. Aarsh. 34, 1913.

Hufvuddelen af Maalselvens koleopterfauna har redan blifvit omnämnd i denna tidskrift (årg. 1911, sid. 121). Med ofvannämnda häfte föreligger ett storartadt faunistiskt arbete, resultat af 35 års samlingar, färdigt. Från området omnämnas 645 arter med uppgifter om frekvens, fyndort och fyndtid jämte notiser om deras utbredning i omgifvande områden. Arbetet är försedt med karta samt afslutas med en tysk resumé, hvari äfven en jämförelse med Tromsös och det »arktiska» Norges skalbaggfauna anställes.

I det andra af de ofvannämnda arbetena omnämnas mer eller mindre utförligt bortåt ett 70-tal Dovrefjärilar samt meddelas en förteckning öfver samtliga på Dovre träffade fjärilar.

Att närmare ingå på de båda arbetenas innehåll är icke undertecknads mening. Afsikten har endast varit att för svenska entomologer påpeka deras tillvaro. För förståelsen af våra egna fjällområdens, de arktiska och subarktiska regionernas insektgeografi och insekthistoria äro de af den största betydelse. Våra egna fjällområedn, ja —! I resumén till »Maalselvens insektfauna» har förf. en not, som lyder: »Leider ist die Käferfauna des nödlichen Schwedens weniger erforscht, und man muss sich öfters mit der schwebenden Bezeichnung »Lapland» begnügen, von finnisch und russisch Lapland dagegen lieger sehr genaue Lokalitäts-Angaben vor.» Tyvärr gäller första hälften af detta omdöme icke blott skalbaggfaunan. I entomologiskt hänseende

äro våra fjälltrakter mera okända än åtskilliga delar af Afrika. Skall det vara så mycket svårare att åstadkomma en undersökning af det närliggande och egna landet?

E. W—n.

Tysk faunistik.

Die Süsswasserfauna Deutschlands. Eine Exkursionsfauna, herausgegeben von prof. Dr. BRAUER. — Jena 1909/1912.

Sötvattansbiologien är en forskningsgren, som under de sista årtiondena gjort stora framsteg. I alla våra grannländer arbetas för närvarande energiskt på detta område. Beträffande Sverige gäller detta ej i lika hög grad. I stort sedt ligger vårt land betydligt på efterkälken, ehuru särskildt på sista tiden intresset för sötvattensfaunan i allt större utsträckning gjort sig märkbart. Och Sverige är ju också bättre än de flesta andra länder ägnadt för limnologiska studier.

Under sådana förhållanden förtjänar ett arbete som »Die Süsswasserfauna Deutschlands» att beaktas ej minst hos oss. Många af de där behandlade djurformerna finnas — eller torde kunna påvisas — i Sverige, och följaktligen har boken sitt stora intresse äfven för svenska naturvänner.

Arbetet, som utkommit på GUSTAF FISCHER's förlag i Jena, föreligger nu komplett i 19 häften, hvilka obundna betinga ett sammanlagdt pris af något mer än 68 mark. Måhända förefaller det mången vid första påseendet, som om priset vore onödigt högt uppskrufvadt i anseende till verkets obetydliga volym. Därvid är emellertid att märka det ovanligt tunna papperet, den täta stilen och de särdeles talrika samt i de flesta fall mycket instruktiva afbildningarna. Att såväl i text som figurer på ett par håll felaktiga detaljer kunnat konstateras kan ej nämnvärdt nedsätta arbetets värde som helt betraktadt. Vidare är det för en exkursionsfauna en fördel, om den tar så liten plats som möjligt, och i föreliggande fall är därför formatet mycket lämpligt. En god sak är äfven, att hvarje häfte kan köpas för sig.

För dem, som ännu ej fått kännedom om arbetet, kunna här ett par rader om dess uppställning vara på sin plats. Flera häften behandla insektvärlden, och jag skall här inskränka mig till att säga litet angående denna del af verket:

Häfte 2. K. GRÜNBERG: Diptera (exkl. Tentipedidæ), 312 sidor, 348 figurer.

Häfte 3—4. E. REITTER: Coleoptera. 225 sidor, 101 figurer.

Häfte 5—6. G. ULMER: Trichoptera. 326 sidor, 467 figurer.

Häfte 7. R. och H. HEYMONS, TH. KUHLGATZ: Collembola, Neuroptera, Hymenoptera, Rhynchota. 112 sidor, 111 figurer.

Häfte 8. Fr. Klapálek, K. Grünberg: Ephemerida, Plecoptera, Lepidoptera. 163 sidor, 260 figurer.
Häfte 9. F. Ris: Odonata. 67 sidor, 79 figurer.

Om de olika häftenas innehåll vill jag här gifva några korta antydningar.

Hvad då först diptererna beträffa, så följer af sig själft, att i detta sammanhang blott en obetydlig del af den stora skaran behandlas. Dock kan det ju vara af vikt att på detta sätt få en god sammanfattning af de amfibiskt lefvande eller på annat sätt under något utvecklingsstadium vid vatten bundna tvåvingarna. Häftet inledes med en allmän öfversikt af organisationen hos såväl imagines som larver och puppor samt innehåller som vanligt examinationstabeller och talrika afbildningar. Af en del arter finnas också figurer eller beskrifningar af larver och puppor.

Skalbaggarna synas på ett förtjänstfullt sätt ha blifvit bearbetade af den kände coleopterologen Edmund Reitter. Efter en kort, hufvudsakligen genom afbildningar belyst öfversikt af kroppsbyggnaden följa de med goda illustrationer försedda examinationstabellerna. Om de flesta släktena, eller åtminstone en stor del, torde man redan genom att se på figurerna få en bra uppfattning och på så sätt lätt kunna skaffa sig en orienterande öfverblick. Ett fåtal larver äro också afbildade.

Dubbelhäftet 5/6, som behandlar den ganska vidlyftiga gruppen *Trichoptera*, bör kunna påräkna ett särskildt intresse, emedan vi ej här hemma ha någon liknande god och tidsenlig framställning. Boken, som för öfrigt är lik sina föregångare, men med än fler figurer, är beaktansvärd äfven därför att ägg, larver och puppor ha fått sin särskilda behandling.

Beträffande den lilla volymen n:r 7 är ej så mycket att säga. Collembolerna och neuroptererna ha ju redan blifvit behandlade i vår svenska insektfauna och bjuda därför kanske på mindre af intresse. Och ifråga om skinnbaggarna ha vi ju delvis på vårt språk redan goda framställningar af Reuter och Wallengren.

Till nästa häfte, som behandlar dagsländor, plecopterer och fjärilar, sakna vi dock ännu delvis motsvarighet hos oss, ehuru ett arbete häröfver är förberedt. De två förra insektordningarna äro rikt illustrerade, och larverna har man också i möjligaste mån sökt behandla.

Det 9:de och sista häftet innehåller odonaterna. Då gruppen bearbetats i »Svensk Insektfauna», knyter sig det största intresset vid de larvbeskrifningar och afbildningar af detta utvecklingsstadium, som finnas i slutet af boken.

Ofvanstående anmärkningar torde vara tillfyllest för att visa, att »Die Süssvasserfauna» äfven för våra entomologer har att bjuda på ett och annat, som kan vara värdt att taga vara på.

Säkert är, att på detta område ännu ofantligt många frågor vänta på sin lösning eller tarfva revision och komplettering. Därför är det att hoppas, att det lilla arbetet skall finna läsare äfven i vårt land, ägnad som boken är härför, genom att den på flera ställen framhåller hvad som ännu brister i vår kunskap och på så sätt eggar till egna studier.

O. Lundblad.
